

Esterházy-estre voltam hivatalos egy dél-szlovákiai kisvárosba. A rendezvény Eszínhelyeül szolgáló, egykor irodalminak is nevezett kávéház aznap este, az egy négyzetméterre eső írók számát tekintve biztos elnyerte volna „a világ legirodalmibb kávéháza” címet, ha lenne valahol ilyen kitüntető cím e földtekén. A nem túl nagy terebben jelen levő, alig több mint egytucatnyi közönség kétharmada ugyanis íróféle ember volt, de az olvasói címmel kitüntethető egyharmadnyi közönség jórészt is a magukkal hozott írófeleségek tették ki. Hogy egyszerre mégis ennyi íróember tisztelte meg a rendezvényt jelenlétével, az számomra a barátságon túl, az Esterházy iránti tisztelet szép jeleként volt leginkább értelmezhető. Volt, aki megszervezte az estet, s volt, aki annak vezetésében vállalt szerepet benne. Volt, aki frissen született verssel, volt, aki átfogó igényű esszével tisztelt a néhai mártírpolitikus emléke előtt. Volt, aki ugyanebből az indítatásból zoltáros hangnemű prózaversét ajánlotta felolvasásra az est folyamán. Volt, aki elmondta, hogy egy Esterházyról szóló konferencia anyagának megjelentését segítette elő, s volt, aki megígérte: összegző műsort készít az esten elhangzottakról a Pátria Rádió számára. Egyszóval a felvidéki magyar írók adóságtörlesztő szép rendezvényén lehetett jelen az, aki nem sajnálta rá a fáradságot, s eljött az estre. Mert az est folyamán bizony sok minden elhangzott Esterházy életéről, tragikus, és mégis felemelő sorsáról, rehabilitálásának esélyeiről és esélytelenségéről, de legfőképpen az őt körülvevő akkori, s a minket körülvevő mostani világról. Egymásra figyelve, csendes szóval cseréltünk véleményt és eszmét, mígnem ennek a helyenként szomorú, helyenként meghatott hangulatú, de reménytelenségbe mégsem sülyedő beszélgetésnek véget nem vetett az éjszaka. Egymás kezét szorongatva, egymás vállát lapogatva búcsúztunk, s indultunk hazafelé. Jómagam a főváros felé tartva, a személyautó motorjának halk duruzsolása mellett lassan elbóbiskoltam (szerencsére ezúttal nem nekem kellett vezetnem), s azt álmodtam, hogy...

...egy kisváros művelődési házában nézőterén ülök. Az izgalomtól várakozásról tanúskodó halk nézőtéri zsongást a művelődési ház színpadra lépő igazgatójának hangja törte meg, aki üdvözölte a dísztermet színültig megtöltő közönséget, majd átadta a szót a város polgármesterének. A város első embere köszönetet mondott a jelenlévő képviselő-testületi tagoknak az Esterházy-emlékünnepe megszervezéséért, s a megjelent neves vendégek mellett külön üdvözölte a város iskoláinak tanárait, akik diákjaik kíséretében érkeztek az ünnepi rendezvényre. Ezt követően a helyi középiskola szavalóköre lépett színpadra, hogy bemutassa azt az irodalmi műsort, melyet a szlovákiai magyar írók és költők, Esterházy tiszteletére megjelentetett írásaiból állítottak össze ez alkalomra. A nagy sikert arató bemutatót a város és környéke parlamenti képviselőjének beszéde követte, aki keresetlen mondatokkal emlékezett elődjére, Esterházy János prágai és pozsonyi képviselői munkásságára, eredményeire. Beszéde végén színpadra kérte szlovák kollégáját, aki elmondta, hogy a mai parlament képviselőjeként büszke arra, hogy még azokban a kegyetlen időkben is akadt egy „ember” a szlovák parlamentben, aki képes volt ellentmondani az embertelenség parancsának, s ígérte, a maga részéről mindent megtesz Esterházy János mielőbbi rehabilitálásáért. A közön-

ség vastapsa után a szlovákiai magyarok európai parlamenti képviselője következett, aki arról számolt be, hány olyan kollégája van, aki Esterházy sorsán keresztül ismerhette meg a szlovákiai magyar nemzetrészt nehéz helyzetét, történelmi megpróbáltatásait. Ennek köszönhetően immár az EP képviselői körében is rendszeressé válhattak az Esterházy tiszteletére tartott megemlékezések. Mondanom sem kell, hogy a közönség hálája ezúttal sem maradt el. Ezt követően a város szlovák alpolgármestere állt a mikrofon elé, és elismerő szavakkal méltatta Esterházy magyarországi szlovákok érdekében végzett korabeli közvetítői és érdekvédelmi ténykedését. Beszéde végétével idézte Esterházy magyar–szlovák testvériségről elmondott számos beszéde egyikének részletét. A művelődési ház igazgatója megköszönte a szlovácul elhangzott beszédet, majd a város koszorús költőjét kérte színpadra, akik felolvasta Esterházy Jánosról ez alkalomra írt felemelő hangú, emlékező esszéjét. A lelkes taps után átadta a szót a város helytörténészének, aki kiselőadásban foglalta össze Esterházyt a városhoz kötődő tevékenységét, itteni látogatásai során elmondott beszédei tartalmát, s annak a zsidó családnak a történetét, aki a vészidőszak idején e városban Esterházy Jánosnak köszönhetően menekült meg az elhurcoltatástól. Az ünnepi est a városi Csemadok-énekkel rekviemjével zárult. Ezt követően cserkészek által tartott fáklyafény kíséretében a résztvevők átvonultak a közeli, Esterházyról elnevezett térre, hogy ott, gyertyagyújtás mellett ünnepélyesen megkoszorúzzák a mártír politikus emlékművét. A koszorúzást követően a helybéli katolikus, református és evangélikus lelkész Esterházy áldozatát méltatta azon bibliai idézet alapján, mely így szól: „Senkiben sincs nagyobb szeretet annál, mint aki életét adja barátaiért.” Az egyház képviselői végezetül áldásukat adták a teret betöltő városi polgároknak. Ezek után a Szózat hangjai következtek...

...volna, ám a gépkocsi kereke nagyot zökkent a főváros útjait elborító gödrök egyikében, én pedig felébredtem. Máig is azon töprengök, valóban csak egy álom volt-e, amit átéltem, vagy esetleg egy rejtett ajtó nyílásán keresztül a jövőbe leshetem be Esterházy Jánosnak köszönhetően?

A kérdésre adandó választ ki-ki találja meg maga, önmagában.